

ZARZĄD POWIATU W PŁOCKU

RAPORT Z WYKONANIA W LATACH 2013–2015 „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W POWIECIE PŁOCKIM NA LATA 2011–2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018”

*(przyjęty przez Radę Powiatu w Płocku uchwałą
nr 196/XIX/2016 z dnia 23 listopada 2016 r.)*

Płock, październik 2016 r.

1. Cel i zakres opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) nałożyła na organy wykonawcze wszystkich szczebli samorządowych obowiązek sporządzania co dwa lata raportów z wykonania programów ochrony środowiska i przedstawiania ich organom stanowiącym samorządów.

„Program ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018”, uchwalony został przez Radę Powiatu w Płocku uchwałą nr 312/XXXVIII/ 2010 z dnia 22 września 2010 r.

Pierwszy raport z realizacji Programu, obejmujący lata 2011-2012, Zarząd Powiatu w Płocku przedstawił Radzie Powiatu w dniu 20 listopada 2013 r. (uchwała Nr 286/XXVI/2013). Za bazę wyjściową założeń programowych przyjęto dostępne wówczas dane z roku 2009. Mimo że Program formalnie zastartował w roku 2011, w raporcie pierwszym - dla zachowania ciągłości monitorowania założeń - uwzględniono dane z roku 2010.

Niniejszy dokument jest drugim i ostatnim raportem z realizacji ww. Programu. Obejmuje trzy lata: 2013-15. Dodatkowo sumuje efekty uzyskane w całym okresie obowiązywania dokumentu.

Obecny raport z realizacji programu powiatowego, po przedstawieniu go Radzie Powiatu w Płocku, przekazany zostanie Zarządowi Województwa Mazowieckiego. Jest to nowy wymóg prawny, ustanowiony w 2014 r. nowelizacją ustawy Prawo ochrony środowiska, obligujący organy wykonawcze samorządów wszystkich szczebli do przekazywania raportów z wykonania programów ochrony środowiska organom wykonawczym samorządu szczebla wyższego.

Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska nie określają wymagań, jakie powinien spełniać dokument ilustrujący postęp realizacji celów i działań programowych oraz tendencje pojawiające się w poszczególnych elementach środowiska. W związku z tym, Rada Powiatu w Płocku, uchwalając Program w 2010 r., uznała, że do mierzenia realizacji celów i zadań programowych należy użyć wskaźników ekorozwojowych, które informować będą o efektach i tendencjach rysujących się w środowisku powiatu plockiego.

Respektując ideę raportu, iż nie jest on szczegółowym sprawozdaniem, a jedynie meldunkiem informacyjnym, przedstawione w nim zagadnienia zostały przedstawione w sposób zwięzły, zapewniający przejrzystość i czytelność dokumentu.

Utrzymano taki sam, jak w raporcie pierwszym, układ opracowania. Metodyka opracowania dokumentu składa się z oceny wskaźnikowej, opisowej, analizy kosztów oraz podsumowania. Dokument został podzielony na poszczególne obszary tematyczne, w których w układzie tabeli wskaźników i formie opisowej przedstawiono: stan wyjściowy, stan w latach progowych i stan końcowy. Takie ujęcie pozwoliło zachować ciągłość raportowania i możliwość porównania wyników monitorowanych obszarów.

Niniejszy raport opracowano na podstawie informacji własnych Starostwa Powiatowego w Płocku, a także danych pochodzących ze źródeł zewnętrznych, m. in. z Państwowego Monitoringu Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewody Mazowieckiego, Marszałka Województwa Mazowieckiego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Nadleśnictw Płock, Łąck, Gostynin, wójtów i burmistrzów gmin, jednostek organizacyjnych powiatu. Bardzo pomocne były dane z ankiet przeprowadzonych wśród innych adresatów zadań programowych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców.

Program ochrony środowiska w powiecie płockim obejmuje działania do roku 2015 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.

Działania o horyzoncie czasowym do roku 2015 realizowane były pod dyktando obowiązujących wówczas dwóch podstawowych dokumentów samorządu powiatowego: „Strategii rozwoju powiatu płockiego do 2015 r.” oraz „Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Płockiego na lata 2004-2015”. Obecnie dokumenty te zastąpione zostały przez: „Strategię rozwoju powiatu płockiego na lata 2014-2020” oraz „Program Rozwoju Powiatu Płockiego do roku 2020”.

Natomiast działania programowe o charakterze perspektywicznym - do roku 2018 - determinowane były założeniami dokumentów wyższego rzędu (krajowych i wojewódzkich). Dokumenty te w większości wyekspirowały, w tym najważniejsze: „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012

z perspektywą do roku 2016” oraz „Program ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011–2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”

W ramach nowego systemu wiodącym dokumentem dla obszaru środowiskowego jest: Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”. Spośród pozostałych dokumentów odniesienia ważne są zintegrowane strategie o charakterze horyzontalnym, jak: Strategia „Dynamiczna Polska 2020”, Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r.”, „Strategia rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020”, „Polityka energetyczna Polski do 2030 r.” oraz programy i plany sektorowe. Wszystkie stanowią wiążący układ odniesienia dla zamierzeń planowanych na poziomie powiatu.

Zmieniły się również przepisy prawa normujące sposób realizacji krajowej polityki ochrony środowiska, która ma wiążące przełożenie na polityki lokalne: wojewódzkie, powiatowe i gminne. Aktualnie polityka ochrony środowiska na każdym szczeblu winna być prowadzona w oparciu o strategię polityki rozwoju. Z powyższego wynika, że praktycznie zmienił się cały dotychczasowy układ odniesienia dla powiatowego programu ochrony środowiska.

Nowe nadrzędne dokumenty strategiczne o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym uwzględniać będzie nowy program ochrony środowiska w powiecie plockim. Przewiduje się, że rozpoczęcie prac nad tym dokumentem, opartym o nowe zasady, według wytycznych Ministerstwa Środowiska, z obowiązkowym udziałem społeczeństwa nastąpi w 2017 roku.

2. Realizacja Programu

„Program ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018” określa kierunki polityki ekologicznej w powiecie plockim, ustalone przez Radę Powiatu w 2010 r.

Oto cele ekorozwojowe wyznaczone w programie:

Cel strategiczny:

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I OCHRONA JEGO ZASOBÓW

Cele główne:

1. Ograniczenie emisji substancji i energii

Cele szczegółowe:

- 1.1. Doskonalenie gospodarki odpadami
- 1.2. Ochrona powietrza
- 1.3. Ochrona przed hałasem
- 1.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- 1.5. Rozwój inwestycji służących ochronie środowiska
- 1.6. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

2. Ochrona zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- 2.1. Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu
- 2.2. Ochrona zasobów wodnych
- 2.3. Ochrona powierzchni ziemi
- 2.4. Ochrona zasobów surowców naturalnych

3. Rozwój energetyki odnawialnej

Cele szczegółowe:

- 3.1. Rozwój produkcji energii słonecznej
- 3.2. Rozwój produkcji energii z biomasy
- 3.3. Rozwój produkcji energii wiatrowej
- 3.4. Rozwój produkcji energii wodnej
- 3.5. Rozwój produkcji energii za pomocą pomp ciepła
- 3.6. Rozwój energetyki geotermalnej

4. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cele szczegółowe:

- 4.1. Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej społeczeństwa
- 4.2. Zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku
- 4.3. Wzrost aktywności społecznej w sprawach ochrony środowiska.

„Program ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018” samorząd powiatowy skierował do różnych adresatów. Oprócz zadań adresowanych wprost do siebie, określił zadania intencjonalne dla innych organów administracji samorządowej, rządowej, przedsiębiorców, jednostek i instytucji, organizacji społecznych, a nawet społeczeństwa, czyli do wszystkich podmiotów korzystających ze środowiska i mających realny wpływ na stan jego zasobów.

Program zakładał, iż realizacja zadań programowych odbywać się będzie na zasadzie współdziałania i partnerstwa wszystkich adresatów Programu, a ich celem będzie budowanie porozumienia społecznego i merytorycznego na rzecz realizacji Programu, pozyskiwanie i wspieranie liderów lub kreatywnych zespołów ludzkich działających na rzecz ochrony środowiska, tworzenie lobby na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu oraz gmin w powiecie plockim. Program zakładał, iż takie właśnie podejście do realizacji zadań przyniesie największe potencjalne efekty środowiskowe.

W okresie obowiązywania Programu wszelkie działania podejmowane przez samorząd powiatowy realizowane były z myślą o misji strategicznej Powiatu, zapisanej w „Strategii rozwoju powiatu plockiego do 2015 r.”: *„Lepsza jakość życia mieszkańców poprzez wielostronny, bezpieczny i społecznie akceptowany rozwój”*, a w ostatnim roku realizacji Programu - zgodnie z wizją rozwoju Powiatu, określoną w „Strategii rozwoju powiatu plockiego na lata 2014-2020”: *„Powiat Płocki to bezpieczna mała ojczyzna, w której chcemy żyć, pracować i wypoczywać”*.

2.1. Ocena wskaźnikowa

Poniżej prezentacja realizacji założeń programowych przy użyciu wskaźników ekorozwojowych:

Lp.	Wskaźniki	Wielkość w 2009 r.	Wielkość w 2012 r.	Wielkość w 2015 r.	Tendencje
1	Powierzchnia powiatu [ha]	179 871	179 871	179 871	Staća
2	Liczba mieszkańców powiatu [osoby]	109 031	110 890	111 038	Wzrost
3	Liczba gospodarstw domowych [szt.]	29 329	28 966	31 106	Wzrost
4	Powierzchnia powiatu objęta konserwatorską ochroną przyrody [%]	ok. 45	ok. 45	ok. 45	Staća
5	Udział % powierzchni obszaru chronionego w ogólnej powierzchni powiatu:				
	- NATURA 2000	8,36	8,36	8,36	Staća
	- parków krajobrazowych	5,24	5,24	5,24	Staća
	- rezerwatów przyrody	1,30	1,30	1,30	Staća
	- obszarów chronionego krajobrazu	34,27	34,27	34,27	Staća
	- zespołów przyrodniczo-krajobrazowych	0,49	0,49	0,49	Staća
	- użytków ekologicznych	0,05	0,05	0,05	Staća
6	Ilość pomników przyrody [szt.]	187	187	187	Staća
7	Procent kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych drzew	68	70	124	Zdecydowany wzrost
8	Procent kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych krzewów	16	75	75	Staća
9	Lesistość powiatu [%]	17,4	17,4	17,5%	Minimalny wzrost
10	Powierzchnia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa [ha]	8 145	8 203	8 406	Wzrost
11	Procent powierzchni lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa objętej uproszczonymi planami urządzenia lasów/inwentaryzacjami stanu lasu	100	100	100\	Staća

12	Powierzchnia obwodów łowieckich w powiecie [ha]	173 404	173 404	182 291	Wzrost
13	Ilość kół łowieckich w powiecie [szt.]	26	26	26	Stała
14	Ilość zwierzyny łownej [szt.], w tym: - zwierzyna gruba - zwierzyna drobna	22 283 3705 18 578	26 251 4 773 21 478	31 903 4 539 27 364	Wzrost Spadek Wzrost
15	Zasoby wód powierzchniowych [m ³ /s] (rzeki: Wisła i Skrwa Prawa)	166,2	166,2	166,2	Stała
16	Procent powierzchni wód płynących	3,8	3,8	3,8	Stała
17	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów czwartorzędowych [m ³ /dobę]	232 466,4	232 466,4	232 548,9	Minimalny wzrost
18	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów trzeciorzędowych [m ³ /h]	1 000	1 000	1 000	Stała
19	Suma zasobów eksploatacyjnych ujęć z utworów kredowych i starszych [m ³ /h]	500	500	500	Stała
20	Zasoby dyspozycyjne wody – wg obliczeń szacunkowych [m ³ /dobę]	147 260	147 260	147 260	Stała
21	Zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca/rok [m ³]	87,60	87,60	87,60	Stała
22	Długość sieci wodociągowej [km]	2 556,46	2 576,17	2 614,43	Wzrost
23	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	258,35	339,20	420,63	Wzrost
24	Proporcja długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	1/10	1/10	1/10	Stała
25	Ilość wykonanych przyłączy: - wodociągowych - kanalizacyjnych	25 377 7 342	27 472 7 665	29 967 10 162	Wzrost Wzrost
26	Procent skanalizowania powiatu	26,7	29,6	33,6	Wzrost
27	Procent zwodociągowania powiatu	96,3	96,6	98,0	Wzrost
28	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach komunalnych na 1 mieszkańca/rok [m ³]	9,15	11,02	18,13	Wzrost

29	Ilość oczyszczonych ścieków przemysłowych [m ³ /rok]	178.220	178 220	178 220	Stała
30	Procentowy udział ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach do całkowitej ilości powstałych ścieków komunalnych [%]	ok. 30	ok. 38	ok. 43	Wzrost
31	Procent zmeliorowania gruntów rolnych	74	76	76,3	Minimalny wzrost
32	Procent gruntów zmeliorowanych będących w utrzymaniu spółek wodnych	99	99	99	Stała
33	Wskaźnik udziału gruntów wymagających rekultywacji do ogólnej powierzchni [%]	ok. 0,13	ok. 0,13	ok. 0,13	Stała
34	Zasoby geologiczne kruszywa naturalnego [Mg]	ok. 10 000 000	ok. 10 000 000	ok. 10 000 000	Stała
35	Zasoby geologiczne surowca ilastego [m ³]	ok. 500 000	ok. 500 000	ok. 500 000	Stała
36	Zasoby geologiczne torfu [m ³]	ok. 11 800 000	ok. 11 800 000	ok. 11 800 000	Stała
37	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych [kg/mieszkańca/rok]	104,9*	84,9	120,1	Wzrost
38	% mieszkańców powiatu objętych <u>systemem</u> selektywnego zbierania odpadów	63*	61,7	100	Zdecydowany wzrost
39	% odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów	b.d.	15,0	b.d.	b.d.
40	% poziomu odzysku odpadów wielkogabarytowych	0,04*	b.d.	2,25	Wzrost
	% poziomu odzysku odpadów niebezpiecznych	0,29*	1,36	0,14	Spadek
	% poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych	b.d.	84,6	100,46	Wzrost
41	% odpadów komunalnych składowanych na składowiskach	91,4*	64	0	Spadek

42	% poziomu zbierania i odzysku olejów odpadowych	1,8*	100	b.d.	b.d.
	% recyklingu olejów odpadowych	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
43	% poziomu odzysku zużytych opon	13,36*	18,55	b.d.	b.d.
	% poziomu recyklingu zużytych opon	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
44	% osadów ściekowych składowanych na składowiskach	55,2*	0	4,14	Wzrost
45	Ilość regionalnych zakładów unieszkodliwiania odpadów komunalnych	0	1	1	Stać
46	Ilość Punktów Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów	0	10	7	Spadek
47	Ilość stacji przeładunkowych odpadów	0	1	0	Spadek
48	Ilość energii ogółem wytworzonej w odnawialnych źródłach energii w powiecie [MWh], w tym:	2770	2775	9 906	Zdecydowany wzrost
	- energii wodnej	930	835	193	Zdecydowany spadek
	- energii wiatrowej	606	841	9 343	Zdecydowany wzrost
	- energii z biogazu	1234	985	362	Zdecydowany spadek
49	Udział % energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii, w tym:	1,82	1,65	4,2	Zdecydowany wzrost
	- energii wodnej	0,61	0,56	0,08	Spadek
	- energii wiatrowej	0,4	0,5	3,98	Zdecydowany wzrost
	- energii z biogazu	0,81	0,58	0,15	Spadek
50	Powierzchnia zainstalowanych kolektorów słonecznych [m ²]	329**	368**	350**	Wzrost
51	Długość ścieżek rowerowych [km]	76,246	b.d.	b.d.	b.d.
52	Ilość instalacji objętych pozwoleniem zintegrowanym [szt.]	12	10	9	Spadek
53	Ilość sesji Rady Powiatu w Płocku poświęconych sprawom ochrony środowiska [szt.]	5	3	4	Wzrost
54	Ilość pozarządowych organizacji ekologicznych działających w powiecie [szt.]	7	40	47	Wzrost

* stan na koniec 2008 r.

** w danym roku

2.2. Ocena opisowa wg celów programowych

Wymienione wyżej wskaźniki ekorozwojowe służą do mierzenia zrównoważonego rozwoju powiatu plockiego w aspekcie ochrony środowiska. Informują o pojawiających się tendencjach w poszczególnych elementach środowiska i postępie w realizacji celów i działań określonych w Programie. Są narzędziem oceny realizacji Programu.

Z analizy wskaźników wynika, że nie wszystkie z nich sygnalizują wyraźne tendencje środowiskowe. Niektóre nie wykazują żadnych zmian lub wskazują jedynie na pewne symptomy kształtowania się poszczególnych komponentów środowiska. Nie oznacza to jednak, że brak lub niewielkie zmiany należy oceniać negatywnie. Wprost przeciwnie, w niektórych obszarach może to dawać obraz wręcz pozytywny. Poniżej szczegółowy opis realizacji celów i działań programowych.

Dane ogólne dot. powiatu plockiego

Podstawowe dane o powiecie plockim determinują skalę przestrzenną i podmiotową rozwoju społeczno-gospodarczego i działań związanych z ochroną środowiska. W analizowanym okresie powierzchnia powiatu plockiego nie zmieniła się i wynosi 179 871 ha.

Przybywa mieszkańców powiatu plockiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan ludności powiatu na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosił 111 038 osób, tj. o 148 osób więcej aniżeli w roku progowym 2012 i o 2 007 osób więcej aniżeli w roku wyjściowym 2009.

Analityczne znaczenie w badaniach środowiskowych ma także liczba gospodarstw domowych. Z informacji przekazanych przez gminy na potrzeby Raportu wynika, że na koniec 2015 r. ich liczba wynosiła 31 106, tj. o 2 140 więcej w stosunku do roku progowego 2012 i o 1 777 w odniesieniu do roku wyjściowego 2009.

Czynnikiem determinującym stan środowiska w powiecie plockim jest ponadto jego obwarzankowe położenie w przestrzeni administracyjnej, w której powiat ziemski liczący ponad 111 tys. ludności okala miasto na prawach powiatu liczące ponad 120 tys. mieszkańców. W tym układzie terytorialnym oddziaływania środowiskowe przenikają się.

Cel główny: Ograniczenie emisji substancji i energii

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami zajmuje szczególne miejsce w Programie ochrony środowiska w powiecie płońskim. Doskonale gospodarce odpadami zostało uznane jako pierwszoplanowy cel szczegółowy w ramach działań na rzecz ograniczania emisji substancji i energii do środowiska. Dotyczy to zarówno odpadów komunalnych, jak i odpadów wytwarzanych w ramach sektora gospodarczego.

Gospodarka odpadami komunalnymi

Na problem odpadów komunalnych należy spojrzeć przez pryzmat zasadniczej zmiany gospodarowania tymi odpadami, wprowadzonej nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. Dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, oparty na umowach zawieranych indywidualnie przez mieszkańców z firmami odbierającymi odpady komunalne, zastąpiony został systemem, w którym gminy sprawują pełne władztwo nad odpadami komunalnymi. Gminy ponoszą pełną odpowiedzialność za ich odebranie od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, z możliwością rozszerzenia tego systemu na pozostałe nieruchomości, na których powstają odpady komunalne, w zamian za uiszczoną opłatę.

Niniejszy raport obejmuje lata 2013-2015, a więc okres, w którym obowiązywały już nowe zasady gospodarowania odpadami. Analiza tego zagadnienia sprowadza się do oceny działań wszystkich podmiotów uczestniczących w procesie gospodarki odpadami, tj.: mieszkańców wytwarzających i zbierających odpady komunalne na swoich nieruchomościach, przedsiębiorców odbierających i transportujących wytworzone odpady, instalacji odzysku lub unieszkodliwienia odpadów oraz samorządów gmin, na których ciąży ustawowy obowiązek zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie i tworzenia warunków niezbędnych do ich utrzymania.

Ramy gospodarki odpadami komunalnymi w województwie mazowieckim określa Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023. Należy zaznaczyć, że Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął już projekt nowego planu

wojewódzkiego obejmującego lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027. Obecnie jest on przedmiotem opiniowania przez Ministra Środowiska. Niebawem to ten dokument będzie wyznaczał kierunki gospodarowania odpadami na terenie województwa mazowieckiego. Szczegółowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi w poszczególnych gminach określają akty prawa miejscowego stanowione przez rady gmin.

Ustawa dała gminom prawo wyboru: czy zadania własne w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi chcą realizować samodzielnie, czy ich realizację powierzyć związkowi gmin. Spośród gmin w powiecie plockim tylko sześć: Bodzanów, Bulkowo, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo i Słubice zdecydowało się realizować ww. zadania samodzielnie. Pozostałe dziewięć: Bielsk, Brudzeń Duży, Drobin, Gąbin, Łąck, Słupno, Stara Biała, Staroźreby i Wyszogród powierzyło zadania te Związkowi Gmin Regionu Płockiego.

Aby w pełni ocenić realizację celu programowego, niniejszy raport oparto o dane Głównego Urzędu Statystycznego, wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami, prowadzonej przez Marszałka Województwa Mazowieckiego (WSO), a także dane ze sprawozdań gmin z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi składanych do Marszałka Województwa Mazowieckiego. Część danych pochodzi z ankietyzacji gmin prowadzonej na potrzeby raportu.

Analizą objęto odpady komunalne zebrane przez właścicieli nieruchomości (zmieszane i posegregowane) oraz odebrane przez uprawnione podmioty. Według pozyskanych danych, począwszy od 2013 r. wszyscy mieszkańcy powiatu objęci są zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych.

Z dokonanej analizy wynika, że:

- w roku 2013 zebrano ogółem 12 339,84 Mg odpadów zmieszanych, z tego 10 114,56 Mg pochodziło z gospodarstw domowych (81,96%);
- w roku 2014 zebrano ogółem 15 403,75 Mg odpadów zmieszanych, z tego 12 193,33 Mg pochodziło z gospodarstw domowych (79,1%);
- w roku 2015 zebrano ogółem 16 465,16 Mg odpadów komunalnych, z tego 13 345,97 Mg pochodziło z gospodarstw domowych (81,05%).

Bliższe informacje o zmieszanych odpadach komunalnych zebranych w powiecie plockim w latach 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku				
Dane za rok	2012	2013	2014	2015
Ogółem [t]	10 556,76	12 339,84	15 403,75	16 465,16
Ogółem na 1 mieszkańca [kg]	95,5	111,2	138,7	148,2
Z gospodarstw domowych [t]	7 493,34	10 114,56	12 193,33	13 345,97
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]	67,8	91,1	109,8	120,1

Źródło: dane GUS

Z tabeli wynika, że wszystkie dane charakteryzujące analizowane zagadnienie wykazują tendencję wzrostową. Najwięcej odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano w 2015 r. W porównaniu do roku 2012 r. nastąpił wzrost masy zebranych odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 52,7 kg.

W nowym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi zmieszane odpady komunalne kierowane są do przetworzenia w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz do instalacji do termicznego przekształcania odpadów, co znacząco przyczynia się do osiągnięcia poziomu ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Zgodnie z wymogami nowego systemu gospodarki odpadami segregacja odpadów w gospodarstwach domowych jest powinnością każdego mieszkańca. Zaniechanie segregowania odpadów skutkuje podwyższoną opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Obowiązkiem gmin jest tworzenie warunków do selektywnej zbiórki odpadów.

Informacje o segregacji niektórych wybranych odpadów komunalnych przedstawia poniższa tabela.

Segregacja niektórych frakcji odpadów komunalnych w ciągu roku			
Dane za rok [Mg]	2013	2014	2015
Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	26,80	147,40	378,10
Odpady wielkogabarytowe	97,76	413,64	370,80
Urządzenia zawierające freony	12,98	0,54	b.d.

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (200135 i 200136)	12,38	29,52	20,90
Zużyte opony	50,31	329,57	101,80
Odpady opakowaniowe	1 125,05	641,18	2 199,70

Źródło: ankiety gmin

Z powyższej tabeli wynika, że w porównaniu ze stanem z 2013 r. znacznie poprawiła się selektywna zbiórka odpadów ze strumienia odpadów komunalnych. Wg danych gmin na koniec 2015 r. ilość odpadów wysegregowanych przez mieszkańców wynosi 4 513,47 Mg, co stanowi 27,43% odpadów ogółem odebranych od mieszkańców. Z bazy WSO wynika, że w gminach wytworzono 224, 6524 Mg odpadów niebezpiecznych, z czego 180,4860 Mg zostało odzyskanych w instalacji.

Szczególna dyscyplina w segregacji odpadów obejmuje odpady obarczone ustawowymi wymogami uzyskania przez gminy do 31 grudnia 2020 r. określonych prawem poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku. Dotyczy to:

- papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, gdzie ww. wskaźnik wynosi co najmniej 50% wagowo oraz
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne, gdzie ww. wskaźnik wynosi co najmniej 70% wagowo.

Z dokonanej analizy wynika, że nie wszystkie gminy w powiecie plockim osiągnęły roczne wskaźniki określone prawem dla poszczególnych frakcji odpadów. I tak:

- w roku 2013 wskaźnik roczny wymagany dla papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, wynoszący 12%, osiągnęły gminy realizujące zadania odpadowe za pośrednictwem Związku Gmin Regionu Płockiego oraz gminy spoza ZGRP;
- w roku 2014 wskaźnik dla tych samych frakcji odpadów, wynoszący 14%, nie osiągnęła tylko jedna gmina - Miasto i Gmina Drobin;
- w roku 2015 poziom roczny 16% nie uzyskała gmina Brudzeń Duży.

W przypadku odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne należy stwierdzić, że w tym obszarze nie odnotowano znaczących efektów. Realizacja zadania ustawowego przedstawiała się następująco:

- w roku 2013 poziom ustawowy (36%) został osiągnięty tylko przez gminy: Bielsk, Brudzeń Duży, Drobin, Słupno, Stara Biała Staroźreby, Łąck. Z terenu gmin: Wyszogród, Gąbin nie odnotowano w ogóle odbioru odpadów budowlanych (dane ZGRP);
- w roku 2014 wymagany poziom (38%) został uzyskany jedynie przez gminy: Brudzeń Duży, Drobin, Słupno, Stara Biała, Staroźreby, Gąbin. Z terenu gmin: Wyszogród i Łąck nie odnotowano odbioru frakcji odpadów budowlanych (dane ZGRP);
- w roku 2015 omawiany poziom (40%) osiągnęły gminy: Bielsk, Brudzeń Duży, Drobin. Słupno, Stara Biała, Staroźreby, Gąbin, Radzanowo, Bulkowo, Bodzanów, Mała Wieś, Nowy Duninów. Podobnie jak w roku poprzednim, z terenu gmin: Wyszogród i Łąck nie odnotowano odbioru frakcji odpadów budowlanych (dane ZGRP).

Odrębnej analizie poddano działania gmin w zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Praktycznym wyrazem tych działań jest wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów biodegradowalnych. Ustawodawca zobowiązał gminy do uzyskiwania w tym zakresie konkretnych poziomów w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. W roku 1995, tj. roku odniesienia, wytworzonych zostało w kraju 4,38 mln Mg komunalnych odpadów ulegających biodegradacji, przy czym na jednego mieszkańca miasta przypadało 155 kg, zaś na jednego mieszkańca wsi 47 kg.

Do dnia 16 lipca 2013 r. gminy powinny ograniczyć składowanie odpadów biodegradowalnych do 50%. Poziom 50% obowiązywał także gminy w latach 2014-2015. W następnych latach będzie on systematycznie maleć do 45%, 40%, by w dniu 16 lipca 2020 r. osiągnąć próg 35%.

Do odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zalicza się: papier i tekturę, odzież i tekstylia z materiałów naturalnych, odpady z terenów zielonych, odpady kuchenne i ogrodowe, drewno odpady wielomateriałowe, frakcja drobna < 10 mm.

Dla potrzeb niniejszego raportu przeanalizowano działania gmin w zakresie segregacji odpadów biodegradowalnych. Efekty są następujące:

- w roku 2013 poziom 50% osiągnęły wszystkie gminy realizujące zadania odpadowe za pośrednictwem Związku Gmin Regionu Płockiego;
- w roku 2014 poziom 50% nie osiągnęły tylko 2 gminy: Stara Biała i Słupno;

- w roku 2015 poziom 50% osiągnęły wszystkie gminy w powiecie plockim.

Zebrane zmieszane odpady komunalne przekazano do przetworzenia w RIPOK. W 2015 r. gminy zrzeszone w ZGRP oraz gminy: Bodzanów, Bulkowo, Nowy Duninów, Radzanowo nie przekazywały zmieszanych odpadów do składowania. Pozostałości po sortowaniu z gmin: Słubice i Mała Wieś w ilości 104,6 Mg były przekazane do składowania (stanowiły one 0,78% odpadów wytworzonych). Zmniejszyła się ilość odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach odpadów z 64% w 2012 r. do 0,78% 2015 r.

Zgodnie z nowymi zasadami gospodarowania odpadami odpady zmieszane, odpady zielone i pozostałości z sortowania podlegają zagospodarowaniu na obszarze regionu gospodarki odpadami i wyłącznie w regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Na terenie regionu plockiego zlokalizowane są następujące instalacje regionalne:

- dwie instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych-MBP, z których jedna funkcjonuje na terenie powiatu plockiego (Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka – obecna nazwa: Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami w Płocku Sp. z o.o.) oraz trzy instalacje zastępcze;
- jedna instalacja do przetwarzania odpadów zielonych i bioodpadów – kompostownia oraz dwie instalacje zastępcze;
- jedno składowisko odpadów powstających w procesie MBP i pozostałości z sortowania oraz osiem instalacji zastępczych.

W nowym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi zmieszane odpady komunalne kierowane są do przetworzenia w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz do instalacji do termicznego przekształcania odpadów, co znacząco przyczynia się do osiągnięcia poziomu składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Należy zwrócić uwagę, że nie wszystkie wytworzone odpady biodegradowalne są kierowane do instalacji. Część z nich jest zagospodarowywana przez właścicieli nieruchomości, np. poprzez kompostowanie. Wg posiadanych danych, aktualnie przydomowe kompostowniki posiada w powiecie plockim 17 184 nieruchomości. Ponadto część odpadów bio - odpady kuchenne i zielone jest wykorzystywana do skarmiania zwierząt przydomowych, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Od 1 stycznia 2013 r. obowiązuje zakaz składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych. Przyczyniło się to do zwiększenia kierowania strumienia tych odpadów do RIPOK. Selektywnie zebrane odpady zielone i inne bioodpady przetwarzane są w instalacjach regionalnych do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów selektywnie zebranych w celu wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniających wymagania w przepisach odrębnych. Odpady zielone i inne bioodpady oddawane są również do Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Reforma systemu odpadowego nałożyła na gminy obowiązek tworzenia PSZOK. Do punktów tych przyjmowane są głównie takie odpady komunalne, jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne. Obecnie na terenie powiatu plockiego funkcjonuje siedem Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, w tym dwa na terenie gminy Bodzanów. Wcześniej gminy wykorzystywały na ten cel kontenery do selektywnej zbiórki odpadów, w tym niebezpiecznych. Z analizy wyłania się wniosek, że gminy w powiecie plockim z opóźnieniem tworzą warunki do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na swoim terenie.

Odnośnie osadów ściekowych, które również są odpadami, należy stwierdzić, że wg bazy WSO w 2015 r. w powiecie plockim wytworzono 2 916,54 Mg takich osadów. Z masy tej w rolnictwie zastosowano 1 265 Mg, tj. 57,58%, co było dominującym sposobem zagospodarowania osadów ściekowych w powiecie plockim.

Gospodarka odpadami w sektorze gospodarczym

W sektorze gospodarczym wytwórcami odpadów są przedsiębiorcy. Z danych GUS wynika, iż w latach 2013-2015 r. w wyniku działalności gospodarczej wytworzono ogółem 46,2 tys. ton odpadów, z czego w 2013 r. 6,0 tys. ton poddano odzyskowi, zaś w latach 2014-2015 - 40,2 tys. ton odpadów z sektora gospodarczego zostało przekazane innym odbiorcom.

Odpady powstające z produktów, takie jak oleje odpadowe, zużyte opony, zużyte baterie i akumulatory, ZSEE (czyli zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady opakowaniowe oraz pojazdy wycofane z eksploatacji

objęte są Zasadą Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta (EPR). Założenia EPR prowadzą do usunięcia ciężaru zarządzania odpadami powstającymi z produktów, z których te odpady powstają, na producentów olejów, opon, baterii i akumulatorów, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, produktów w opakowaniach i opakowań oraz pojazdów. Celem wdrażania EPR jest nałożenie na producentów wskazanych wyżej produktów obowiązków w zakresie finansowania i organizowania systemów zbierania i przetwarzania odpadów.

Oleje odpadowe powstają w wyniku wymiany zużytych olejów, awarii instalacji i urządzeń oraz w wyniku ich usuwania między innymi z pojazdów wycofanych z eksploatacji. Z danych Ministerstwa Środowiska wynika, że w kraju osiągnięte są wysokie poziomy odzysku i recyklingu olejów odpadowych. W 2014 r. wymagany poziom odzysku i recyklingu olejów odpadowych wynosił odpowiednio: 50 % i 35 %, zaś osiągnięty odpowiednio: 80,6% i 55,2%. W powiecie plockim, wg dostępnych danych, w 2015 r., wytworzono 13,2620 Mg olejów odpadowych i przekazano je uprawnionym odbiorcom do odzysku i recyklingu. Zbieraniem, transportem i zagospodarowaniem olejów odpadowych zajmują się wyspecjalizowane podmioty posiadające stosowne zezwolenia.

Zużyte opony powstają w wyniku eksploatacji pojazdów, a także podczas demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. System zbierania zużytych opon jest głównie kształtowany przez stacje obsługi pojazdów oraz stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Zużyte opony są podawane regeneracji, recyklingowi lub współspalaniu w cementowniach jako paliwo alternatywne. Zakazane jest składowanie zużytych opon, z wyjątkiem opon rowerowych i opon o średnicy zewnętrznej większej niż 1400 mm. Z bazy WSO wynika, że na terenie powiatu plockiego w 2015 r. wytworzono ogółem 32,4810 Mg odpadów zużytych opon. Zostały one przekazane uprawnionym odbiorcom do odzysku i recyklingu.

Opakowania i odpady opakowaniowe powstają zarówno w gospodarstwach domowych, ale także w zakładach produkcyjnych, jednostkach handlowych, miejscach użyteczności publicznej, różnych gałęziach przemysłu. Wg WSO w roku 2015 w powiecie plockim wytworzono ogółem 1109,1941 Mg odpadów, z czego 1108,7541 Mg odpadów opakowaniowych, z których 0,440 Mg przekazano do odzysku w instalacji. Producenci opakowań osiągają wymagane prawem poziomy odzysku i recyklingu.

Kolejny analizowany odpad to azbest. W „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” założono, że do 2032 r. wyeliminowane zostanie stosowanie wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z przepisami prawa, odpady zawierające azbest powinny być unieszkodliwiane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub składowiskach z wydzieloną kwaterą na odpady zawierające azbest lub na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych. W Polsce funkcjonuje baza azbestowa, ogólnie dostępna za pośrednictwem sieci Internet, kumulująca dane o rodzaju, ilości oraz miejscach występowania odpadów niebezpiecznych zawierający azbest. Z bazy tej wynika, że na dzień dzisiejszy w powiecie płockim zinwentaryzowanych jest 33 485 310 kg wyrobów zawierających azbest. Dotychczas unieszkodliwiono zaledwie 1 849 488 kg, pozostało do unieszkodliwienia 31 635 822 kg.

Za gospodarowanie odpadami przemysłowymi odpowiadają przedsiębiorcy – posiadacze odpadów. Gospodarka tymi odpadami opiera się o wymagane prawem pozwolenia i zezwolenia. Odpady te, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, przekazywane są uprawnionym odbiorcom do przetwarzania.

Ochrona powietrza

Ochrona powietrza była celem szczegółowym Programu rozpisany na 12 działań służących jego realizacji. W latach 2013-2015 podjęta została przeważająca ilość planowanych działań. Większość z nich to działania ciągłe, których realizacja przyniesie odczuwalne efekty w perspektywie wieloletniej.

Należy zaznaczyć, iż powiat płocki jest powiatem rolniczym, na terenie którego funkcjonuje niewiele „dużych” zakładów przemysłowych, które mogłyby być istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczenie której spowodowałoby w krótkim czasie podniesienie jakości powietrza.

Główną przyczyną emisji zanieczyszczeń do powietrza w powiecie płockim jest niska emisja z domów ogrzewanych indywidualnie oraz emisja ze źródeł komunikacyjnych. W raportowanym okresie stan jakości powietrza nie uległ istotnej zmianie. Stwierdzono lokalne przekroczenia norm dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(a)pirenu. Analiza poziomów stężeń zanieczyszczeń monitorowanych w 2015 r. wskazuje na ścisłą zależność zmierzonych stężeń od warunków pogodowych. Zima spowodowała znaczną emisję zanieczyszczeń, pochodzących ze spalania paliw na

cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się na wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń, szczególnie w obszarach, gdzie dominująca jest powierzchniowa emisja indywidualna.

W celu systematycznej poprawy jakości powietrza należy podejmować oraz kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych, ograniczanie strat ciepła w budynkach poddawanych modernizacji oraz nowo budowanych, wykorzystywanie materiałów i technologii energooszczędnych, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków, propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) i eliminowanie węgla, modernizowanie dróg oraz budowę obwodnic.

Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi

W ramach analizy ww. celu szczegółowego odnotowano, że większość działań z zakresu ochrony przed hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym została podjęta i była realizowana. Wszystkie z nich mają charakter ciągły. Mimo podejmowanych działań, badania monitoringowe hałasu przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykazują, że hałas komunikacyjny jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości dla środowiska, obejmuje przede wszystkim obszary sąsiadujące z głównymi arteriami komunikacyjnymi.

W raportowanym okresie na terenie powiatu plockiego badania monitoringowe hałasu przeprowadzone były w Wyszogrodzie i wykazały przekroczenie poziomu dopuszczalnego.

W latach 2013-2015 wykonano szereg zadań sprzyjających ograniczeniu hałasu oraz promieniowania elektromagnetycznego. Na poziomie regulacji prawnych wprowadzono do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisy dotyczące ograniczeń w zakresie poziomów hałasu oraz korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektroenergetycznymi. W zakresie działań inwestycyjnych modernizowano, budowano i przebudowywano drogi, co przyczyniało się do upłynnienia ruchu i tym samym zmniejszenia uciążliwości akustycznych. Rozwiązania ograniczające hałas wdrażały również podmioty, które posiadały decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu.

W przypadku promieniowania elektromagnetycznego, WIOŚ w swoich badaniach nie stwierdził w raportowanych latach żadnych przekroczeń.

Cel główny: Ochrona zasobów naturalnych

Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu

Priorytetem w realizacji celu szczegółowego: ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu było ich zrównoważone użytkowanie. Jednym z ważniejszych celów określonych w Programie ochrony środowiska jest odbudowa szaty roślinnej. Diagnoza tych zasobów, przeprowadzona w 2009 r., wykazała systematyczny ubytek drzew i krzewów w środowisku - przy niewielkiej 68% kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych drzew i 16% kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych krzewów. Wśród planowanych działań szczególnie podkreślono konieczność wzmocnienia ochrony zadrzewień w powiecie w celu zachowania równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Powyższy cel był sukcesywnie realizowany w dwóch obszarach kompetencyjnych: przez Starostę Płockiego – w odniesieniu do nieruchomości stanowiących własność gmin, z wyjątkiem nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym innego podmiotu oraz burmistrzów miast i gmin i wójtów gmin – w odniesieniu do pozostałych nieruchomości. Problem rozwiązywany był poprzez działania określone w Programie ochrony środowiska m.in. nakładanie i egzekwowanie odpowiedniej kompensacji przyrodniczej, zwiększenie dbałości o zadrzewienia, prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych drzew i krzewów, intensyfikację działań na rzecz zakładania nowych zadrzewień i zakrzewień.

Obecna analiza tego zagadnienia ujawniła, że organy administracji publicznej, działając w granicach uznania administracyjnego, każdorazowo rozważały czy przyczyna zawarta we wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów jest na tyle ważna, aby uzasadniała rezygnację z ustawowego obowiązku ochrony drzew i krzewów. Przewidziane w ustawie o ochronie przyrody zezwolenie na usunięcie drzew jest wyjątkiem od reguły zachowania drzew jako podlegającego ochronie prawnej elementu przyrody. W konsekwencji pozytywne rozstrzygnięcia w zakresie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów dotyczyły drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokowały szansy na przeżycie z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości, które zagrażały bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych lub funkcjonowaniu urządzeń, np. linii energetycznej napowietrznej, które zagrażały bezpieczeństwu ruchu drogowego bądź

kolidowały z planowaną inwestycją, która uzyskała pozwolenie na budowę lub przyjęte bez sprzeciwu zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych.

W porównaniu ze stanem z roku 2009 procent kompensacji przyrodniczej w odniesieniu do usuniętych drzew na koniec 2015 r. wynosił 124% (wzrost o 56%), zaś krzewów 75% (wzrost o 59%). Wskaźniki te świadczą o rozważnym gospodarowaniu zielenią zarówno przez organy reglamentujące usuwanie drzew i krzewów ze środowiska, jak i podmioty korzystające z jego zasobów. Jest to satysfakcjonujące świadectwo realizacji celu programowego.

Powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo objętych prawną formą ochrony przyrody w powiecie plockim nie zmieniła się w latach 2013 - 2015.

W zakresie ochrony rezerwatowej Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ustanowił zadania ochronne dla niżej wymienionych rezerwatów:

- rezerwatu przyrody „Brwilno” - zarządzeniem Nr 25 z dnia 30 listopada 2012 r., zmienionym zarządzeniem Nr 27 z dnia 25 sierpnia 2014 r.;
- rezerwatu „Jastrząbek” - zarządzeniem Nr 26 z dnia 30 listopada 2012 r., zmienionym zarządzeniem Nr 28 z dnia 25 sierpnia 2014 r.;
- rezerwatu przyrody „Jezioro Drzezno” - zarządzeniem Nr 25 z dnia 16 lipca 2014 r.;
- rezerwatu przyrody „Sikórz” - zarządzeniem Nr 1 z dnia 30 stycznia 2014 r.

Ponadto Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska udostępnił rezerwat przyrody „Dąbrowa Łącka” dla ruchu pieszego zarządzeniem Nr 2 z dnia 24 stycznia 2011 r. w sprawie wyznaczenia na terenie rezerwatu przyrody Dąbrowa Łącka szlaku.

Ważnym elementem administrowania przyrodą jest wspólne zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004.

W badanym okresie nie odnotowano żadnej inicjatywy samorządów gminnych w zakresie ustanowienia nowych pomników przyrody. Stan pomników w powiecie wynosi niezmiennie 187 obiektów.

W celu realizacji ochrony środowiska przyrodniczego w Programie ochrony środowiska określono zadania polegające na kontynuowaniu działań na rzecz zachowania równowagi przyrodniczej w rejonie plockim (kormorany,

bobry, ochotki, inne), wspieranie starań gmin nadwiślańskich w celu rozwiązania problemu uciążliwości plagi jętki.

Rada Powiatu w Płocku, mając na uwadze działania przeciwpowodziowe oraz ochronę mieszkańców gminy Nowy Duninów przed nadmierną populacją ochotkowatych, wynikającą z korzystnych warunków rozwoju (muliste dno rzeki Wisły), podjęła szereg uchwał skierowanych do odpowiednich organów, mających na celu rozpoczęcie działań zmierzających w konsekwencji do ograniczenia populacji jętki. Samorząd powiatowy postulował o podjęcie prac polegających na usunięciu namułu i rumoszu z koryta rzeki Wisły na wysokości Gminy Nowy Duninów w celu jej udroźnienia w ramach utrzymania wód.

Ponadto Rada Powiatu w Płocku postulowała o uruchomienie długofalowego programu mającego na celu wspieranie finansowe ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie działań prowadzących do skutecznego usunięcia istniejących stanowisk jętki poprzez zarybianie wód Zbiornika Wodnego Włocławek.

Rada Powiatu w Płocku wnioskuje także podjęcie działań mających na celu powstrzymanie nadmiernego rozrostu populacji kormorana czarnego powodującego zachwianie równowagi ekosystemu na Zbiorniku Wodnym Włocławek w obrębie gminie Nowy Duninów.

Ponadto władze gminy Nowy Duninów przeprowadziły szereg spotkań, m.in. z przedstawicielami Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, mających na celu rozwiązanie problemu.

Rozwiązanie kwestii uciążliwości jętki i kormorana czarnego wykracza poza kompetencje i możliwości realizacyjne samorządu powiatowego i samorządów gminnych. Zmniejszenie tej uciążliwości lub jej całkowite usunięcie wymaga wsparcia zewnętrznego.

Lasy i gospodarka leśna

Szczegółowa analiza wielkości zasobów leśnych w powiecie płockim wykazała, że na przestrzeni ostatnich trzech lat, objętych raportem, ogólny areał leśny wzrósł niewiele. W okresie tym przybyło statystycznie 264 ha lasów, w tym ok. 203 ha lasów prywatnych i 61 ha lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych.

Przyrost areалу lasów prywatnych jest głównie wynikiem ujawnienia nowych powierzchni leśnych w dokumentacji urzędzeniowej lasów (głównie samosiewów), opracowanej na lata 2015-2024 (wg stanu ewidencyjnego na 30.04.2014 r.), a także bilansu zmian klasyfikacyjnych dokonanych w ewidencji gruntów. Samosiewy uwzględnione w dokumentacji urzędzeniowej to roślinność o charakterze drzewostanów leśnych rosnąca na gruntach rolnych lub nieużytkach. Są to potencjalne lasy.

W latach 2013-2015 odnotowano nieznaczny przyrost zasobów leśnych finansowanych ze środków unijnych. Przeklasyfikowano na grunty leśne ok. 20 ha gruntów rolnych zalesionych w latach 2009-2010 ze środków EFOiGR i EFR.

Jeśli chodzi o lasy Skarbu Państwa będące w zarządzie Lasów Państwowych, to należy stwierdzić, że wzrost państwowego areалу leśnego o 61 ha to niewielki wkład w powiększaniu zasobów leśnych w powiecie. Ten znikomy efekt był przede wszystkim wynikiem wznowień użytków na działkach na skutek prac geodezyjno-klasyfikacyjnych i zalesień gruntów rolnych.

Ostateczny stan lasów w powiecie plockim na koniec 2015 r. wynosił ok. 31 516 ha, w tym lasów państwowych 23 109 ha i lasów niepaństwowych ok. 8 406 ha, podczas gdy w roku wyjściowym 2009 r. stan lasów w powiecie wynosił ok. 31 516 ha, w tym lasów państwowych ok. 8 145 ha i lasów niepaństwowych ok. 23 088 ha. Z porównania powyższych danych wyłania się obraz mało satysfakcjonujący. W okresie realizacji Programu ochrony środowiska wskaźnik lesistości powiatu wzrósł zaledwie o ok. 1% i obecnie wynosi niewiele ponad 17,5%.

Z powyższej analizy nasuwa się wniosek, że skoro nie przybywa znacząco zasobów leśnych w powiecie, to istotnego wymiaru nabiera racjonalne gospodarowanie tymi zasobami.

O ile w lasach państwowych gospodarkę leśną prowadzą wyspecjalizowane służby leśne Lasów Państwowych, to w lasach niepaństwowych zabiegi gospodarcze wykonują bezpośrednio ich właściciele, w 99% rolnicy, przy doradztwie i pod nadzorem leśników Starostwa Powiatowego w Płocku. Podstawą prowadzenia gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych są uproszczone plany urządzenia lasu (UPUL) oraz decyzje Starosty określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane w oparciu o inwentaryzacje stanu lasu (ISL). Obecnie 100% lasów nadzorowanych przez służby leśne Starosty posiada ważną dokumentację urzędzeniową, w tym: 7671 ha lasów w postaci

uproszczonych planów urządzenia lasów i 735 ha lasów w postaci inwentaryzacji stanu lasów, stanowiących podstawę wydania decyzji adresowanych do każdego właściciela lasu i określających konkretne zabiegi gospodarcze dla konkretnych drzewostanów leśnych. Począwszy od 2015 r. do dnia dzisiejszego Starosta Płocki wydał około 40% takich decyzji. Wśród zabiegów gospodarczych dominują prace pielęgnacyjne: czyszczenia i trzebieże. Wykonywanie zrębów determinuje dojrzałość rębna drzewostanów.

Łowiectwo

Gospodarkę łowiecką w powiecie płockim prowadzą koła łowieckie w obwodach łowieckich: polnych, wydzierżawionych przez Starostę Płockiego oraz obwodach łowieckich leśnych, wydzierżawionych przez Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Łodzi.

Obecnie w powiecie funkcjonuje 26 kół łowieckich, które gospodarują zwierzyną łowną w 29 obwodach łowieckich (polnych i leśnych) o łącznej powierzchni 182 291 ha, w tym:

- 22 koła łowieckie, dzierżawiące 24 obwody łowieckie polne o łącznej powierzchni 159 500 ha (w 2015 r. ilość obwodów łowieckich polnych zmniejszyła się o jeden - na skutek połączenia);
- 4 koła łowieckie, dzierżawiące 5 obwodów łowieckich leśnych o łącznej powierzchni 22 791 ha.

W analizowanym okresie formalną podstawą gospodarowania zwierzyną łowną były (i są nadal) umowy dzierżawy obwodów łowieckich polnych zawarte w 2007 r. na okres 10 lat, z wyjątkiem jednej zawartej w roku 2012. Oznacza to, że w roku przyszłym Starosta Płocki wydierżawi obwody łowieckie polne kołom łowieckim na kolejne 10 lat.

Analiza gospodarki łowieckiej w powiecie wykazała, że na przestrzeni minionych lat odnotowany został ogólny wzrost zwierzyny łownej. Według inwentaryzacji PZŁ, przeprowadzonej w marcu 2015 r., łączna populacja zwierzyny łownej wynosiła 31 903 szt., co stanowi wzrost o 5 652 szt. w stosunku do roku progowego 2012 i o 9 620 szt. w odniesieniu do roku wyjściowego 2009. Rośnie liczebność zwierzyny grubej (w stosunku do roku 2009 nastąpił wzrost o 834 szt.), choć w 2012 r. odnotowano przejściowy spadek tej populacji o ponad 1000 jednostek. Największe pogłowie reprezentują: sarny, dziki, jelenie, łosie. Wysokie pogłowie zwierzyny grubej jest wynikiem wprowadzania przez rolników upraw roślin wysokobiałkowych (kukurydza,

strąckowe). Ma to swoje przełożenie na wielkość szkód łowieckich, zwłaszcza wyrządzanych przez dziki, które są wielką udręką rolników i generują duże koszty kół łowieckich. Generalnie koła łowieckie znajdują porozumienie z rolnikami w zakresie odszkodowań, jednakże incydentalnie występują spory wymagające interwencji izby rolniczej, wójtów, a nawet Starosty Płockiego jako organu wydzierżawiającego kołom obwody łowieckie polne. Jak dotąd, Starosta Płocki nie skorzystał z narzędzia sankcyjnego zapisanego w umowach dzierżawy w postaci rozwiązania z tego powodu zawartej umowy.

W przypadku zwierzyny drobnej ogólna tendencja wzrostowa jest stała. Na koniec marca 2015 r. populacja ta wynosiła 27 364 szt., tj. o 5 886 szt. więcej aniżeli w roku 2012 i o 8 786 szt. więcej niż w roku wyjściowym 2009. Wśród drobnicy najczęściej zauważono: zajęcy, bażantów, lisów. Na uwagę zasługują także kuropatwy, choć ich liczebność systematycznie maleje.

Szczegółowe podsumowanie gospodarki łowieckiej w poszczególnych obwodach dokonane zostanie w roku przyszłym przy okazji wydzierżawiania obwodów łowieckich polnych.

Obecnie trwają prace nad nowelizacją ustawy Prawo łowieckie. Jednymi z ważniejszych celów projektowanej ustawy są: wzmocnienie uprawnień właścicieli lub użytkowników wieczystych nieruchomości przy tworzeniu obwodów łowieckich, bardziej efektywne wykonywanie planów łowieckich przez dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich, szybsze szacowanie szkód spowodowanych przez zwierzynę i sprawniejsza wypłata odszkodowań łowieckich. Przewidziano także możliwość wypowiedzenia dzierżawcy obwodu łowieckiego umowy dzierżawy w przypadku niezrealizowania przez niego w ciągu trzech lat rocznego planu łowieckiego na poziomie co najmniej 80%. Zapowiedzi legislacyjne dają dużą nadzieję rolnikom, bowiem właśnie nierealizowanie planu odstrzału jest jedną z głównych przyczyn wzrostu pogłowia zwierzyny i związanego z tym wzrostu szkód łowieckich.

Ochrona zasobów wodnych

W analizowanym okresie nie odnotowano zmian w zasobach wód podziemnych, których zasoby eksploatacyjne ujęć z czwartorzędowego poziomu wodonośnego wynoszą ok. 232 466, 4 m³/dobę, natomiast z trzeciorzędowego poziomu wodonośnego - 1 000 m³/godzinę oraz poziomów kredowych i starszych - 500 m³/godzinę. Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych nadal szacuje się na 147 260 m³/dobę.

W prezentowanym czasookresie nie odnotowano także zmian w zasobach wód powierzchniowych rzek: Wisły i Skrwy Prawej. Procent powierzchni wód płynących kształtuje się nadal na poziomie 3,8. Wartość ta nie uległa zmianie pomimo budowy, zakończonej w 2015 r., w miejscowości Stanowo, gm. Bodzanów na rzece Mołtawie przegrody dolinowej w km 10+545 rzeki wraz z jazem żelbetowym piętrzącym wody rzeki na wysokość 2,7 m, w wyniku których powstał Zbiornik Wodny Stanowo o powierzchni całkowitej w linii brzegowej 3,24 ha, średniej głębokości 1,50 m oraz pojemności 40 tys. m³ przy normalnym poziomie piętrzenia (NPP) i 64 tys. m³ przy maksymalnym poziomie piętrzenia (MPP).

Na wielkość zasobów wód powierzchniowych i podziemnych wpływ mają warunki atmosferyczne, szczególnie susza czy nadmierne opady (powódzie). Susza, która przeważała w analizowanym okresie, spowodowała znaczny spadek poziomu rzek na naszym terenie, także tej największej – Wisły. Niski poziom wody odsłonił stan koryta tejże rzeki. Ilość namułu w nim zgromadzonego powoduje, że dno Wisły sukcesywnie się podnosi.

Przeprowadzone w 2013 r., w 2014 r. i w 2015 r. prace w korycie rzeki Wisły, mające na celu ochroną przeciwpowodziową, polegające m.in. na modernizacji zapór bocznych i wałów wstecznych, wzmocnieniu wałów przeciw-powodziowych oraz przywróceniu drożności koryta rzeki Wisły, znacznie poprawiły sytuację na rzece Wiśle. Jednak w Wiśle odbywa się ciągły ruch rumowiska rzecznoego, co przy braku skoncentrowanego nurtu powoduje stałe jego odkładanie. Szczególnie duży wpływ na to zjawisko ma obecność Stopnia Wodnego Włocławek, który powoduje odkładanie rumoszu w dnie Zbiornika Wodnego Włocławek sięgającego aż do granic gminy Gąbin i Słupno. Bez sukcesywnego pogłębiania koryta rzeki Wisły, nawet biorąc pod uwagę modernizację wałów, trudno mówić o znacznej poprawie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Wisła to rzeka, która pod względem wielkości, niskiego stopnia uregulowania, względnie naturalnej roślinności i przylegających do rzeki kompleksów leśnych jest unikalnym w skali Europy obiektem przyrodniczym. Z uwagi na to, że utrzymanie we właściwym stanie wód rzeki leży w interesie władz samorządu powiatowego i winno być priorytetem resortu środowiska, Powiat Płocki przedsięwziął szereg działań (spotkania z Ministrem Środowiska, wystąpienia do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w Warszawie), których celem było nawiązanie współpracy w zakresie udrożnienia rzeki Wisły poprzez usunięcie namulów i rumoszu z koryta rzeki w granicach powiatu płockiego w ramach utrzymania wód rzeki, rozważenie możliwości pozyskania środków finansowych na ten cel oraz systemowe rokroczne prowadzenie udrażniania koryta rzeki Wisły Środkowej.

Istotnym czynnikiem obiegu wody w przyrodzie, mającym korzystny wpływ na rezerwowe zasoby wód w czasie suszy, jest retencja wody rozumiana, jako spowolnienie jej przemieszczania się. W założeniach „Programu ochrony środowiska w powiecie płockim na lata 2011 – 2015 z perspektywą do roku 2018” przeciwdziałanie zmniejszaniu się retencji, spowodowanemu działalnością zarówno rolniczą, jak i przemysłową i urbanizacyjną, było jednym z podstawowych działań racjonalnej gospodarki wodnej. Cel ten był realizowany w omawianym okresie w dwóch płaszczyznach:

- poprzez działania przywracające retencję naturalną: zwiększanie stopnia lesistości terenu, odtwarzanie naturalnego stanu (renaturyzacja) wód powierzchniowych jezior łąkowych i ich najbliższego otoczenia;
- poprzez działania techniczne prowadzące do powstania retencji sztucznej: budowie piętrzące, np. przegroda dolinowa wraz ze zbiornikiem wodnym w Stanowie, gm. Bodzanów; zagospodarowanie terenów podmokłych o niskiej klasie bonitacji w kierunku budowy stawów śródpolnych.

Wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu płockiego ma działalność rolnicza, gospodarcza (przemysłowa) i komunalna.

Region Środkowej Wisły jest w dużej mierze wykorzystywany rolniczo. W powiecie płockim użytki rolne zajmują powierzchnię 123.302 ha, tj. 1233 km², co stanowi 68% powierzchni powiatu. Dominuje konwencjonalny system działalności rolniczej.

W związku z realizacją dyrektywy 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie rozporządzeniami Nr 4/ 2012 i Nr 22/2015 określił wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. W wyniku wejścia w życie ww. rozporządzeń 51% obrębów ewidencyjnych w powiecie płockim objętych zostało obszarami narażonymi, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć.

Z uwagi na restrykcyjne środki zaradcze określone w Programach działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych wprowadzonych na terenie powiatu plockiego, których adresatem są rolnicy, Powiat Płocki aktywnie uczestniczył w procesie legislacyjnym rozporządzeń dyrektora RZGW w Warszawie oraz projektów programów działań, postulując o ponowne przeanalizowanie zasięgu OSN na terenie powiatu plockiego poparte aktualnymi badaniami Państwowego Monitoringu Środowiska, przestrzeganie ustawowego obowiązku prowadzenia konsultacji społecznych, wprowadzenie systemu zachęt dla rolników uprawiających ziemię w obrębie utworzonych OSN, które będą minimalizowały konieczne do poniesienia koszty związane ze znaczącymi nakładami inwestycyjnymi związanymi z wprowadzeniem programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, umożliwienie rolnikom powiatu plockiego, których uprawy znajdują się na nowo powstałych OSN, skorzystania przed wejściem w życie obowiązywania programów działań z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dla operacji typu Modernizacja gospodarstw rolnych - Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarze OSN.

Wpływ na stan wód powierzchniowych i podziemnych ma również działalność komunalna. Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa jest jednym z priorytetowych założeń polityki rozwoju kraju. Wynika to z ograniczonych zasobów wodnych i nieproporcjonalnego, nadmiernego zużycia wody oraz emisji ścieków.

W analizowanym okresie przeprowadzono szereg inwestycji w zakresie modernizacji stacji uzdatniania wody, budowy sieci wodociągowej i wykonania przełączy wodociągowych w celu zaopatrzenia mieszkańców powiatu plockiego w wodę spełniającą normy przewidziane dla wody przeznaczonej do spożycia. Zlikwidowano nieekonomiczne i niewydajne stacje uzdatniania wody, np. w Psarach i Drobinie, gm. Drobin. Rozbudowano istniejące ujęcia wód podziemnych o kolejne studnie głębinowe, np. Borowiczki Pieńki, gm. Słupno.

Według stanu na koniec 2015 r. procent zwodociągowania powiatu plockiego kształtował się na poziomie 98%. Sumaryczna długość całej sieci wodociągowej w powiecie wynosiła 2 614,43 km i wzrosła w porównaniu ze stanem na koniec 2012 r. o 38,26 km, a w porównaniu ze stanem na koniec 2009 r. o 57,97 km. Do sieci wodociągowej przyłączono 29 967 gospodarstw domowych, tj. o 2 495 więcej niż do 2012 r. i o 4 590 więcej niż do 2009 r.

Zmianie nie uległ wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca/rok, który wynosi 87,60 m³.

W powiecie plockim funkcjonuje 59 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 13 461,67 m³/dobę. Wartość ta uległa zmianie w stosunku do 2012 r. (12 666,67 m³/dobę), ponieważ dokonano rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w Staroźrebach, w wyniku której zwiększyła się przepustowość instalacji z 300 m³/dobę na 600 m³/dobę. Przeprowadzono rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Bielsku, w wyniku której zwiększyła się przepustowość instalacji z 245 m³/dobę na 550 m³/dobę. Natomiast w wyniku rozbudowy oczyszczalni ścieków w Nowym Duninowie zmieniła się przepustowość instalacji z 190 m³/dobę na 380 m³/dobę.

Ścieki komunalne do oczyszczalni ścieków dostarczane są 420,63 km sieci kanalizacji sanitarnej funkcjonującej na terenie gmin powiatu plockiego w zabudowie zwartej. Wartość ta w porównaniu ze stanem na 2012 r. zwiększyła się o 81,43 km. Najdłuższą sieć kanalizacji sanitarnej posiada gmina Słupno – 98,9 km. Wartość ta w analizowanym przedziale czasowym uległa znacznemu zwiększeniu na terenie tej gminy z 64,3 km w 2012 r. Drugie miejsce zajmuje gmina Stara Biała, na terenie której funkcjonuje 63,23 km sieci kanalizacji sanitarnej. W wyniku przeprowadzonych działań w analizowanym okresie wzrósł wskaźnik stopnia skanalizowania powiatu do 33,60% (w 2012 r. wyniósł 29,6%).

Na obszarach o zabudowie rozproszonej ścieki oczyszczane są w 815 oczyszczalniach przydomowych, których liczba wzrosła o 218 szt. w stosunku do 2012 r. Ścieki bytowe gromadzone są również w 16 403 zbiornikach bezodpływowych na nieczystości ciekłe, których w badanym okresie przybyło 1 920 szt. Ścieki z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe były odbierane i wywożone do punktów zlewnych przy oczyszczalniach ścieków przez 87 przedsiębiorców posiadających stosowne zezwolenia na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych.

Nie odnotowano zmian w ilości oczyszczonych ścieków przemysłowych. Wskaźnik ten kształtuje się nadal na poziomie 178 220 m³/rok.

Melioracje wodne

Monitoringiem objęte zostały również zadania związane z wykonywaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, służących regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności

produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrony użytków rolnych przed powodzią.

W analizowanym okresie wykonano zadanie pn. Archutowo III etap II – melioracja gruntów gminy Bulkowo, obejmujące meliorację użytków rolnych o powierzchni 131,77 ha wraz z budowlami towarzyszącymi na terenie wsi: Bulkowo Butary, Bulkowo Wieś, Dobra, gm. Bulkowo. Inwestycja ta wpłynęła na wzrost wskaźnika zmeliorowania gruntów rolnych w powiecie plockim z 76% do 76,3%.

Nieznaczna część gruntów zmeliorowanych została zdjęta z ewidencji prowadzonej przez Marszałka Województwa, z uwagi na zmianę przeznaczenia terenu z rolniczego na inny, np. zabudowa mieszkaniowa.

Nie uległa zmianie powierzchnia arealu będącego w gestii spółek wodnych. Prawie wszystkie urządzenia melioracji wodnych szczegółowych funkcjonujące na terenie powiatu plockiego konserwowane są przez spółki wodne.

Ochrona powierzchni ziemi

Systematycznie prowadzone są działania na rzecz rekultywacji gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na skutek prowadzenia działalności wydobywczej kruszywa naturalnego.

Na koniec roku 2012 wskaźnik udziału gruntów wymagających rekultywacji do ogólnej powierzchni gruntów kształtował się na poziomie ok. 0,13%. W latach 2013-2015 obowiązkiem rekultywacji objęto łącznie ok. 8 ha obszarów górniczych. Na koniec 2015 r. łączna powierzchnia terenów górniczych objętych procesami rekultywacji wynosiła prawie 80 ha. Prawidłowość wykonywania rekultywacji nadzoruje Starosta Płocki na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

W roku 2012 zakończył się czteroletni proces rekultywacji powyrobiska o powierzchni 0,88 ha w miejscowości Korzeniówka Nowa, gm. Gąbin (kierunek rolny ze zbiornikiem wodnym).

W roku 2014 zrehabilitowano teren powyrobiska o powierzchni 2 ha w miejscowości Sędek, gm. Staroźreby (kierunek rolny ze zbiornikiem wodnym).

W roku 2015 zakończono proces rekultywacji dwóch obszarów górniczych o łącznej powierzchni blisko 2,5 ha (kierunek rolny ze zbiornikiem

wodnym), w tym obszaru górniczego „Rąkcice I” w miejscowości Rąkcice, gm. Mała Wieś, o powierzchni 0,8797 ha oraz obszaru górniczego „Wymyśle Polskie I” w miejscowości Wymyśle Nowe, gm. Gąbin, o powierzchni 1,54 ha.

Ww. efekty, mimo że są znaczące pod względem środowiskowym, nie zmieniły wielkości wskaźnika udziału gruntów wymagających rekultywacji do ogólnej powierzchni gruntów, który nadal kształtuje się na poziomie ok. 0,13%.

Ochrona zasobów surowców naturalnych

W latach 2013-2015 Starosta Płocki udzielił na podstawie przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze łącznie 12 koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania piasków ze złóż udokumentowanych na terenie powiatu płockiego, nieobjętych własnością górnictwem, o powierzchni mniejszej 2.0 ha każde, z których wydobycie w roku kalendarzowym nie przekroczy 20 000 m³ kopaliny i na których działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Koncesje obejmowały złoża o łącznej powierzchni 20,0637 ha przy wielkości zasobów operatywnych do wydobycia – 2 165 467 Mg.

Jednocześnie w analogicznym okresie Starosta Płocki stwierdził wygaśnięcie 10 koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania piasków ze złóż udokumentowanych na terenie powiatu płockiego, w tym:

- w 2013 r. - złoża piasku: KOBYLINIKI, gmina Wyszogród, BIAŁA NOWA VIII, gmina Stara Biała,
- w 2014 r. - złoża piasku: WYMYŚLE POLSKIE, gmina Gąbin, ALFONSÓW, gmina Słubice, BIAŁA NOWA VII, gmina Stara Biała, SĘDEK III, gmina Staroźreby, RĄKCICE I, gmina Mała Wieś,
- w 2015 r. - złoża piasku: GŁÓWCZYN, gmina Mała Wieś, MISZEWKO, gmina Bodzanów, ZAGROBA - pola A i B, gmina Bielsk.

Dla zobrazowania ruchu koncesyjnego w powiecie, dodaje się, że w pierwszym okresie realizacji Programu, tj. latach 2010-2012 Starosta Płocki udzielił 15 koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania piasków ze złóż obejmowały złoża o łącznej powierzchni 27,1769 ha przy wielkości zasobów operatywnych do wydobycia – 2 871 176 Mg.

W tym samym czasie Starosta Płocki stwierdził wygaśnięcie 10 koncesji geologicznych, w tym:

- w 2010 r. - złoża piasku: „BODZANÓW”, gmina Bodzanów, „BIAŁA NOWA III”, gmina Stara Biała, „ŚNIEGOCIN”, gmina Radzanowo, „ZAKRZEWO”, gmina Mała Wieś, „KORZENIÓWKA”, gmina Gąbin, „KAROLEW II”, gmina Gąbin, „DĄBRUSK II”, gmina Staroźreby, „PODGÓRZE PARCELE”, gmina Mała Wieś,
- w 2012 r. - złoża piasku: „BOROWICE IV”, gmina Bodzanów, „SĘDEK”, gmina Staroźreby.

W wyniku dokonanej analizy stwierdzić należy, iż łączne zasoby nowo udokumentowanych złóż, na wydobywanie kopaliny z których udzielono koncesji, w zasadzie pozostają na tym zbliżonym poziomie, bowiem przyrosty z tytułu udokumentowania nowych złóż piasku równoważone są ubytkami powstającymi na skutek eksploatacji wszystkich złóż, jak również z tytułu rozliczenia zasobów złóż, w przypadku których Starosta Płocki stwierdził wygaśnięcie koncesji na odkrywkowe wydobywanie kopaliny.

Od początku istnienia powiatu do końca 2015 r. Starosta Płocki udzielił łącznie 74 koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania piasków ze złóż udokumentowanych na terenie powiatu płockiego, nieobjętych własnością górnictwem, o powierzchni mniejszej 2.0 ha każde, z których wydobywanie w roku kalendarzowym nie przekraczało 20.000 m³ kopaliny i na których działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Jednocześnie w tym samym czasie stwierdził wygaśnięcie łącznie 26 koncesji na działalność gospodarczą w zakresie wydobywania piasków ze złóż udokumentowanych na terenie powiatu płockiego.

W okresie objętym Raportem (2013-2015) Starosta Płocki rozpatrzył łącznie 50 opracowań geologicznych na wykonanie otworów wiertniczych w celu wykorzystania ciepła Ziemi wraz z innymi dokumentacjami geologicznymi, z tego najwięcej (28) w roku 2014.

Ponadto w latach 2013-2015 Starosta Płocki zatwierdził:

- 23 opracowania hydrogeologiczne, w tym 16 projektów robót geologicznych dla wykonania otworów studziennych oraz 7 dokumentacji hydrogeologicznych;

- 42 opracowania geologiczno-inżynierskie, w tym 20 projektów robót geologicznych dla rozpoznania i oceny warunków geologiczno-inżynierskich;
- 22 dokumentacje geologiczno-inżynierskie określające warunki geologiczno-inżynierskie;
- 31 opracowań z zakresu geologii złóż kopalin obejmujących łączną powierzchnię złóż 19,3136 ha, w tym 10 projektów robót geologicznych dla złóż kopalin i 21 dokumentacji i dodatków do dokumentacji z zakresu geologii złóż kopalin.

Analizując gospodarkę zasobami geologicznymi, należy podkreślić, iż latach 2013-2014 Starosta Płocki, jako organ administracji geologicznej, posiadał - na mocy obowiązujących wówczas przepisów prawnych (art. 140 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze) - uprawnienia do ustalania opłaty podwyższonej za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji. Opłata podwyższona wynosiła wówczas czterdziestokrotną stawkę opłaty eksploatacyjnej dla danego rodzaju kopaliny pomnożoną przez ilość kopaliny wydobytej bez koncesji, przy zastosowaniu stawek obowiązujących w dniu wszczęcia postępowania sankcyjnego. Zgodnie z ówczesnymi przepisami prawa ustalone opłaty podwyższone stanowiły dochód powiatu. W 2013 r. Starosta Płocki ustalił opłatę podwyższoną za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji w 5 przypadkach - na łączną kwotę 64 598 zł, a w 2014 r. - w 4 przypadkach - na łączną kwotę: 72 160 zł. W ten sposób dochód Powiatu Płockiego zwiększył się o 136 758 zł. Dzięki temu uprawnieniu udało się wówczas prawie całkowicie opanować "dziką" eksploatację kopalin na terenie powiatu płockiego.

Od 1 stycznia 2015 r. uprawnienie do ustalania opłaty podwyższonej za wydobywanie kopaliny bez wymaganej koncesji posiadają organy nadzoru górniczego, a wpływy z tytułu tych opłat stanowią: w 60% dochód gminy, na terenie której jest prowadzona działalność, a w 40% dochód NFOŚiGW - nie jak poprzednio dochód powiatu. Zmiana ta nie była korzystna. Spowodowała wzrost nielegalnego wydobycia kopalin. Z obserwacji wynika, że dotyczy to także powiatu płockiego. Publikacje medialne informują, że w kraju roczne straty z tytułu nielegalnego wydobycia kopalin wynoszą około jednego miliarda złotych, a wielkość nielegalnego wydobycia, głównie kruszyw, sięga do ok. 70 mln ton rocznie.

Cel główny: Rozwój energetyki odnawialnej

Teren powiatu posiada korzystne warunki do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (odpowiednie nasłonecznienie - dla budowy kolektorów słonecznych, dobra wietrzność - dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, możliwe warunki do budowy urządzeń energetyki wodnej, pomp ciepła, duży areał i dobre warunki glebowe dla zakładania plantacji roślin energetycznych, nadwyżki słomy na cele energetyczne). Niestety, pomimo sprzyjającej sytuacji, energetyka odnawialna w powiecie nadal rozwija się w tempie niezadowalającym. Korzystne warunki środowiskowe nie są w pełni wykorzystywane.

Analizując dane dotyczące sprzedaży energii ze źródeł odnawialnych, stwierdzić należy, iż generalnie w latach 2013-2015 produkcja energii odnawialnej w stosunku do roku 2012 wzrosła. Udział energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii w powiecie wynosił w roku 2015 - 4,2 %, a w roku 2012 - 1,65%. Niestety jednak, ww. wzrost spowodowany jest wyłącznie rozwojem energetyki wiatrowej. W 2015 r. zakupiono 9 343 MWh energii wytworzonej przez elektrownie wiatrowe, podczas gdy z pozostałych rodzajów źródeł energii odnawialnej (małe elektrownie wodne, małe elektrownie biogazowe, ogniwa fotowoltaiczne) łącznie zakupiono jedynie 563 MWh. Czynnikiem mającym decydujący wpływ na wielkość energii wytworzonej przez małe elektrownie wodne są zjawiska atmosferyczne. W analizowanym okresie w wyniku niedoboru opadów wystąpiły warunki mniejszej dostępności wody w całym kraju. Susza, która jest doświadczana w ostatnich latach, spowodowała znaczny spadek poziomu wód w rzekach na terenie powiatu. W przypadku suszy małe elektrownie wodne mają obowiązek postępować zgodnie z ustaleniami określonymi w Instrukcjach gospodarowania wodami, tj. m.in. zapewnić ustaloną wielkość przepływu nienaruszalnego w korycie rzeki poniżej urządzenia piętrzącego oraz poziom wód w zbiorniku wodnym usytuowanym na wodach płynących gwarantujący zachowanie życia biologicznego w tym zbiorniku. Z uwagi na długotrwałą suszę, powodującą obniżenie poziomu wód w rzekach, małe elektrownie wodne przez dłuższy czas nie pobierały wód do celów energetycznych.

Sprzedaż energii odnawialnej odnotowano tylko w niektórych gminach, tj. Nowy Duninów, Stara Biała, Słubice, Brudzeń Duży, Bodzanów, Bielsk, Radzanowo. W pozostałych gminach nie zaobserwowano produkcji energii na sprzedaż.

W raportowanym okresie realizowano wiele inwestycji związanych z wykorzystywaniem energii odnawialnej. Zainstalowano ponad 350 m² kolektorów słonecznych, opracowano 50 dokumentacji z zakresu geologii koniecznych do wykonania otworów wiertniczych w celu wykorzystania ciepła ziemi, realizowano inwestycje w zakresie elektrowni wiatrowych, szczególnie w gminach Radzanowo i Bielsk.

Należy jednak podkreślić, iż mimo że w powiecie energetyka wiatrowa rozwija się najprężniej i to dzięki niej dość znacznie wzrósł udział energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii, to lokalizacja elektrowni wiatrowych budzi wiele kontrowersji i jest powodem protestów społeczności lokalnych.

Cel główny: Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Samorząd powiatowy przywiązuje dużą wagę do edukacji ekologicznej swoich mieszkańców. Świadczy o tym wielkość środków, jaką corocznie przeznaczają na różnego rodzaju przedsięwzięcia edukacyjne. Oprócz ogólnych imprez ekologicznych (np. Powiatowy Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Giełda Rolnicza, Dożynki) dużą popularnością cieszą się działania skierowane na edukację różnych grup społecznych i zawodowych (np. dzieci i młodzieży szkolnej, nauczycieli, strażaków, wędkarzy, właścicieli lasów, rolników, członków spółek wodnych, gospodyń domowych, hodowców bydła itp.). Uznano, że najbardziej efektywna jest edukacja, której treść i forma jest starannie dobrana do wieku i specyfiki odbiorców. Ten rodzaj edukacji sprawdził się - przynosi największe efekty szkoleniowe, które przekładają się na lepszą dbałość o środowisko.

Coraz większa jest aktywność ekologiczna mieszkańców powiatu. Potwierdza to wieloletnia obserwacja zachowań społeczności lokalnej. Mieszkańcy powiatu płockiego to głównie społeczność wiejska (ponad 90% mieszka na wsi). Jej struktura jest różna od zbiorowości miejskiej zarówno pod względem warunków życia, środowiska przyrodniczego, jak i wykształcenia, zatrudnienia, wieku, kultury, informatyzacji i wielu innych czynników determinujących egzystencję. Większość mieszkańców powiatu mieszka na terenach rozproszonych przestrzennie, do których dopływ informacji o środowisku jest trudniejszy.

Powiat płocki przywiązuje dużą wagę do angażowania społeczeństwa w sprawy ochrony środowiska. W wyniku podejmowanych działań zwiększyło się zainteresowanie informacjami o środowisku zamieszczanymi w „Publicznie

dostępnym wykazie danych o środowisku”, prowadzonym przez Starostę Płockiego. Dowodem jest wzrost wniosków o udostępnienie informacji dotyczących głównie wydanych decyzji, pozwoleń, zezwoleń reglamentujących korzystanie ze środowiska. Zauważa się jednak, że zainteresowanie mieszkańców sprawami ochrony środowiska jest często spóźnione, zwłaszcza kiedy zaczynają oni protestować po rozpoczęciu budowy lub na etapie eksploatacji zakładów, zamiast aktywnie uczestniczyć w procedurze planowania przedsięwzięć. W takich sytuacjach uciążliwości ze strony działalności gospodarczych mogą być tylko minimalizowane. W tych okolicznościach aktywność wykazują najczęściej mieszkańcy mający interes prawny lub faktyczny z racji sąsiedztwa z instalacjami oddziaływującymi na ich nieruchomości. Rzadziej spotyka się osoby, które w sprawy ochrony środowiska angażują się bezinteresownie, choć i w tym zakresie sytuacja ulega systematycznej poprawie. Świadczy o tym rosnąca z roku na rok ilość organizacji pozarządowych, których celem statutowym jest ekologia. Na koniec 2015 r. w powiecie płockim zarejestrowanych było 47 takich organizacji społecznych.

2.3. Finansowanie ochrony środowiska

Ważnym narzędziem zarządzania środowiskiem są środki finansowe dostępne na realizację zadań programowych. Niemożliwe jest określenie wysokości środków poniesionych na realizację zadań związanych z ochroną środowiska przez wszystkich adresatów Programu. Niemniej, na podstawie danych własnych oraz gminnych ustalono skalę tego finansowania na poziomie samorządu powiatowego i samorządów gminnych.

W okresie realizacji Programu Powiat Płocki podjął realizację szeregu przedsięwzięć ekologicznych, których łączny całkowity koszt wynosił ok. 14 450 880 zł. Na ich realizację przeznaczył łącznie ok. 3 781 338 zł. Finansowanie zorientowane było na realizację zadań własnych Powiatu Płockiego z zakresu ochrony środowiska oraz projektów ekologicznych w jednostkach organizacyjnych powiatu.

Na realizację zadań programowych Powiat Płocki oprócz własnych środków budżetowych, dysponował także środkami z tytułu kar i opłat za korzystanie ze środowiska, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Unii Europejskiej.

Spośród przedsięwzięć powiatowych związanych z ochroną środowiska wyróżnić należy następujące projekty:

- w latach 2010-2013 Powiat Płocki zrealizował przedsięwzięcie mające na celu ochronę ludności przed powodzią. Był to projekt INARMA pn. „Wspólne podejście do zarządzania ryzykiem powodziowym w Dolinie Iłowsko-Dobrzykowskiej”. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosił 1 061 553,19 €, w tym wkład własny powiatu 242 553,19 €, tj. 58.098,00 zł. Źródłem finansowania były środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Europejskiej Współpracy Regionalnej. Efektem realizacji projektu było stworzenie Zintegrowanego Systemu Powiadamiania i Alarmowania Ludności dla potrzeb: dwóch gmin powiatu płockiego położonych na terenach zagrożonych powodzią: Miasta i Gminy Gąbin i Gminy Słubice. Zbudowano 6 punktów alarmowych w miejscowościach: Dobrzyków, Troszyn Polski, Juliszew, Wiączemin Nowy, Piotrkówek. W planach na 2015 roku Powiat Płocki skorzystał z możliwości rozbudowy istniejącego już systemu, aplikując o środki w ramach Osi Priorytetowej V „Gospodarka przyjazna środowisku” Działania 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu RPO WM 2014-2020. Dodatkowe punkty alarmowe powstaną w ramach projektu pn. "Budowa systemu wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi na terenie powiatu płockiego". Na jego realizację Powiat Płocki zabezpieczył środki budżetowe w wysokości 470.765,63 zł. Celem głównym powyższego projektu jest budowa systemu wczesnego ostrzegania i alarmowanie mieszkańców powiatu o zagrożeniach powodziowych, chemicznych, związanych z eksploatacją składowisk, transportem materiałów niebezpiecznych, zagrożeniach radiacyjnych oraz powstałych na skutek niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Zakładany efekt powyższych działań jest bezcenny dla mieszkańców powiatu, zapewni wyższy poziom bezpieczeństwa ludności i przyczyni się do minimalizowania skutków katastrof. Projekt realizowany jest w partnerstwie z 8 gminami powiatu płockiego. Za projekt INARMA Powiat Płocki otrzymał w 2014 r. prestiżowy tytuł „Panteon Polski Ekologii”;
- w latach 2010-2013 Powiat Płocki zrealizował projekt pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu płockiego”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 o wartości 2 695 681,60 zł, z tego

z własnych środków 1 046 302,00 zł. Zadanie zrealizowane zostało w Zespole Szkół im. Leokadii Bergerowej w Płocku, Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Gąbinie oraz Domach Pomocy Społecznej w Goślicach, Koszelewie, Wyszogrodzie, Zakrzewie oraz Miszewie Murowanym. Zadania termomodernizacyjne polegały głównie na ociepleniu ścian i stropów budynków oraz zainstalowaniu kolektorów słonecznych wspomagających podgrzewanie ciepłej wody w Domach Pomocy Społecznej. W ramach projektu dokonano także modernizacji kotłowni olejowej i instalacji c.o. w budynku „Mikołajki” DPS Goślice. W omawianym okresie Dom Pomocy Społecznej „Nad Jarem” w Nowym Miszewie zmodernizował we własnym zakresie stolarkę okienną i drzwiową;

- w roku 2015 powstała koncepcja działań na rzecz ochrony terenów zielonych w jednostkach organizacyjnych powiatu. W efekcie powstał projekt pn. „Zabiegi pielęgnacyjne drzewostanu oraz uzupełnienia nasadzeń na terenie Domu Pomocy Społecznej w Goślicach, Domu Pomocy Społecznej w Zakrzewie oraz na terenie Zespołu Szkół im. Leokadii Bergerowej w Płocku” o wartości 348.073,20 zł. Projekty otrzymały dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie w wysokości 313.265,00 zł w ramach programu „Zadania z zakresu ochrony przyrody”. Celem projektu jest ochrona gatunkowa roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk, pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody oraz parków, alei i terenów zielonych. Jego realizacja wpisuje się w działania Programu ochrony środowiska mające na celu odbudowę szaty roślinnej w powiecie płockim. Zakładanym efektem tego projektu jest poprawa zdrowotności i stanu sanitarnego 146 szt. drzew objętych odpowiednimi zabiegami pielęgnacyjnymi oraz nowe nasadzenia w ilości 45 szt. drzew, 1750 szt. krzewów i 4563 szt. roślin wieloletnich, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy walorów przyrodniczych terenu;
- w roku 2014 Starosta Płocki jako organ nadzorujący gospodarkę leśną w lasach niepaństwowych sfinansował przy udziale środków WFOŚiGW wykonanie dokumentacji urzędzeniowej lasów o powierzchni ok. 2 500 ha położonych w 80 obrębach ewidencyjnych na terenie 9 gmin powiatu płockiego. Zadanie to kosztowało łącznie 91 500 zł, a udział Powiatu Płockiego wynosił 49 009 zł;
- w roku 2015 Powiat Płocki rozpoczął aplikację o środki na realizację projektu, którego wartość zamyka się w kwocie 3 198 574 zł pn. „Ochrona

bioróżnorodności oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania ruchu turystycznego na obszary cenne przyrodniczo i promowanie lokalnych walorów przyrodniczych na terenie powiatu plockiego”. Na realizację projektu Powiat zabezpieczył kwotę 639 714,80 zł. Projekt zakłada realizację czterech podstawowych działań:

- a) ochronę in-situ i ochronę ex-situ zagrożonych gatunków fauny i flory oraz siedlisk przyrodniczych na obszarze powiatu plockiego,
- b) modernizację i budowę infrastruktury niezbędnej do ochrony i przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory,
- c) minimalizację negatywnego oddziaływania ruchu turystycznego na zagrożone gatunki fauny i flory oraz siedliska przyrodnicze,
- d) szeroko rozumianą edukację społeczną i promocję lokalnych zasobów przyrodniczych powiatu plockiego.

Realizacja projektu wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym, zwłaszcza organizacji pozarządowych i mieszkańców;

- realizacja inwestycji drogowych na terenie powiatu, których wymiar ekologiczny jest bezcenny dla mieszkańców powiatu. Lepsza jakość dróg to m.in. niższa emisja zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasu ze środków transportu. W latach 2013–2015 Powiat zrealizował przedsięwzięcia drogowe o wartości ok. 37,3 mln zł, przy czym udział środków powiatowych wynosił ok. 24,8 mln zł. Dla porównania - przedsięwzięcia te w latach 2010-2012 kosztowały ok. 34,6 mln zł, w tym Powiat Płocki – 9,7 mln zł;
- w roku 2015 Powiat Płocki rozpoczął prace przygotowawcze do aplikowania o środki na realizację działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej własnych budynków użyteczności publicznej. W wyniku tych prac Powiat złożył wniosek o dofinansowanie działań termomodernizacyjnych w 8 własnych jednostkach organizacyjnych o łącznej wartości 5.989,012,32 zł. Wkład finansowy Powiatu Plockiego wynosi 1.038.149,26 zł.
- W latach 2012-2015 Powiatowy Urząd Pracy w Płocku realizował projekt pn. „Zielony potencjał subregionu plockiego szansą na rozwój rynku pracy”, finansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Pozyskane środki unijne zostały przeznaczone na wypracowanie szeregu narzędzi przyczyniających się do zwiększenia zainteresowania zawodami sektora zielonej gospodarki na terenie subregionu

płockiego oraz wsparcia w szczególności osób bezrobotnych do 24 roku życia w efektywnym podejmowaniu zatrudnienia. Efektem projektu było uruchomienie w Powiatowym Urzędzie Pracy portalu internetowego www.zielonypotencjal.pl. i laboratorium zielonych zawodów, czyli wydzielonego punktu informacyjnego zajmującego się propagowaniem i udzielaniem informacji w powyższym temacie. Całkowita wartość projektu wynosiła 2.128.040,00 zł. Środki pochodziły w całości z Unii Europejskiej.

W analizowanym okresie Powiat Płocki finansował także szereg przedsięwzięć ze środków budżetowych pochodzących z tytułu kar i opłat za korzystanie ze środowiska. Wśród nich dominowały zadania z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa. W pierwszym okresie realizacji Programu, tj. w latach 2011-2012, Powiat dysponował środkami pochodzącymi z kar i opłat za korzystanie ze środowiska w kwocie 1 078 865 zł, z tego na przedsięwzięcia edukacyjne wydał łącznie 619 892 zł (ok. 58%). W drugim okresie realizacji Programu, tj. w latach 2013-2015, Powiat Płocki dysponował ww. środkami w mniejszej kwocie - 529 175 zł, z tego na cele edukacyjne przeznaczył kwotę 353 464 zł, tj. około 68% tych środków.

Do najważniejszych przedsięwzięć edukacyjnych należały:

- coroczne obchody „Powiatowego Dnia Ziemi”; „Sprzątanie świata” i inne akcje ekologiczne;
- szkolenia, konferencje, wystawy, konkursy ekologiczne dla różnych grup społecznych i zawodowych, w tym dla strażaków, wędkarzy, właścicieli lasów, rolników, członków spółek wodnych, gospodyń domowych, hodowców bydła, dzieci i młodzieży szkolnej, nauczycieli, pracowników Starostwa Powiatowego Płocku.

Podkreślenia wymagają także wydatki na ochronę środowiska dokonane przez samorządy gminne. Wśród przedsięwzięć gminnych dominują zadania o charakterze inwestycyjnym, głównie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony powietrza. Z udostępnionych przez gminy danych wynika, że w okresie obowiązywania powiatowego programu ochrony środowiska zrealizowały one zadania, których całkowity koszt wynosił co najmniej 34,5 mld zł, a łączny udział środków gminnych – co najmniej 12,1 mld zł. Są to jednak wartości niepełne, bowiem niektóre gminy przekazały niekompletne informacje na ten temat.

3. Podsumowanie

Niniejszy raport z wykonania „Programu ochrony środowiska w powiecie plockim na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2018” ilustruje postęp w realizacji celów i działań programowych oraz tendencje kształtujące się w poszczególnych elementach środowiska. Jest wynikiem analizy 245 działań programowych określonych dla realizacji celu strategicznego, jakim jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego i ochrona jego zasobów, 4 celów głównych i 19 celów szczegółowych.

Analiza wykazała, że najbardziej wymierne efekty uzyskano w wyniku realizacji zadań mających konkretne terminy realizacyjne, natomiast w przypadku realizacji tzw. działań ciągłych zmierzenie efektów uzyskanych w krótkim okresie realizacji jest obiektywnie trudne. Ich pełna ocena jest możliwa dopiero po upływie dłuższego czasu monitorowania. Niemniej stwierdza się, że większość zadań zawartych w programie została zrealizowana w całości lub częściowo, co tym samym przyczyniło się do poprawy jakości środowiska w powiecie.

Analiza postępu realizacji celów głównych określonych w Programie wykazała następujące ogólne tendencje:

- postęp w ograniczaniu emisji substancji i energii do środowiska,
- doskonalenie system gospodarowania odpadami komunalnymi,
- sukcesywna realizacja inwestycji służących ochronie środowiska; wybudowana została nowa oraz poprawił się stan techniczny istniejącej infrastruktury ochrony środowiska w samorządach, przedsiębiorstwach i innych jednostkach korzystających ze środowiska,
- poprawa skuteczności ochrony zasobów naturalnych: środowiska przyrodniczego, zasobów wodnych, surowców naturalnych, powierzchni ziemi,
- wzrost udziału energii odnawialnej w ogólnym bilansie energetycznym, co wpływa na bezpieczeństwo ekologiczne i energetyczne mieszkańców powiatu,
- zwiększenie efektywności działań edukacji ekologicznej społeczeństwa przejawiająca się w odczuwalnym wzroście świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i ich aktywności w sprawach ochrony środowiska.

Bliższa analiza realizacji celów szczegółowych określonych w Programie oraz wskaźników ekorozwojowych zastosowanych do raportowania realizacji działań programowych pozwala na przedstawienie następujących wniosków szczegółowych:

- zdecydowanie poprawiło się gospodarowanie odpadami komunalnymi, zwłaszcza segregacja odpadów u źródła – w gospodarstwach domowych,
- osiągnięty został cel związany z objęciem wszystkich mieszkańców powiatu systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- gminy stopniowo osiągają wymagane poziomy odzysku i recyklingu odpadów,
- w roku 2015 nie odnotowano przypadków składowania odpadów komunalnych na składowiskach odpadów (odpady zmieszane i zielone kierowane były do RIPOK, a pozostałe do instalacji odzysku),
- odnotowano opóźnienia gmin w tworzeniu Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK),
- zauważono zbyt niskie tempo usuwania wyrobów zawierających azbest,
- znacznie poprawiło się gospodarowanie odpadami w sektorze gospodarczym, przedsiębiorcy od wielu lat nie są obarczani administracyjnymi karami pieniężnymi za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- zrealizowano szereg inwestycji służących ochronie środowiska,
- uruchomiono nowoczesny system informowania i alarmowania mieszkańców powiatu o nadchodzącym zagrożeniu powodziowym, co wpłynęło na wzrost bezpieczeństwa ekologicznego ludności,
- nie uległa zmianie wielkość zasobów przyrodniczych objętych ochroną prawną, ich stan od lat utrzymuje się na tym samym poziomie,
- niewystarczająca jest ilość zatwierdzonych i wdrożonych planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
- problemem jest presja zabudowy na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych związaną z brakiem dokumentów planowania przestrzennego,

- zdecydowanie wzrosła kompensacja przyrodnicza w postaci nasadzeń zastępczych w odniesieniu do usuwanych drzew,
- minimalnie wzrosła lesistość powiatu,
- wszystkie lasy niepaństwowe posiadają dokumentację urzędzeniową określającą zadania w zakresie gospodarki leśnej,
- wzrosła dbałość rolników o własne drzewostany leśne, odnotowano poprawę w respektowaniu wymogów gospodarki leśnej,
- wzrosła ilość zwierzyny łownej, zwłaszcza zwierzyny drobnej, ilość szkód łowieckich utrzymuje się na tym samym poziomie,
- wzrósł wskaźnik zwodociągowania powiatu,
- = sukcesywnie wzrasta wskaźnik skanalizowania powiatu,
- zwiększyła się ilość przyłączy zarówno wodociągowych, jak i kanalizacyjnych,
- odnotowano wzrost liczby mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków,
- wzrosła ilość ścieków komunalnych odprowadzanych do wód lub ziemi,
- problemem jest zanieczyszczenie wód ze spływów powierzchniowych,
- minimalnie wzrósł wskaźnik procentowy zmeliorowania gruntów rolnych,
- trwa sukcesywna rekultywacja gruntów zdegradowanych lub zdewastowanych w wyniku działalności gospodarczych,
- na tym samym poziomie utrzymują się zasoby geologiczne kruszywa, surowca ilastego i torfu,
- = zdecydowanie wzrosła ilość energii wiatrowej,
- znacznie podniósł się wskaźnik procentowy udziału energii odnawialnej w ogólnej sprzedaży energii,
- nastąpił wzrost powierzchni zainstalowanych kolektorów słonecznych,
- zwiększyło się zainteresowanie indywidualnych inwestorów produkcją energii za pomocą pomp ciepła,
- znacząco wzrosła świadomość ekologiczna i aktywność mieszkańców powiatu w sprawach ochrony środowiska, powstały nowe stowarzyszenia, których celem statutowym jest ochrona środowiska.

Osiągnięte wyniki dają podstawę do satysfakcji. Istnieją jednak obszary środowiskowe wymagające dalszej koncentracji sił i środków, determinacji oraz bardziej skutecznego wsparcia zewnętrznego, zwłaszcza prawnego i finansowego.

Wnioski zawarte w niniejszym raporcie zostaną wykorzystane przy sporządzaniu nowej polityki ochrony środowiska w powiecie plockim, którą określać będzie nowy dokument programowy.

Opracowano:

*w Wydziale Środowiska
i Rozwoju Obszarów Wiejskich
Starostwa Powiatowego w Płocku*